

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Alþingi
b.t. velferðarnefndar

Reykjavík 26. mars 2012

við Austurvöll
150 REYKJAVÍK

1112018SA TP
Málalykill: 40

Efni: Frv. til breytingar á lögum um húsaleigubætur - 112. mál 140 lþ.

Með vísan til tölvupósts frá nefndasviði Alþingis, dags. 29. febrúar sl. lætur Samband íslenskra sveitarfélaga hér með í té eftirfarandi umsögn í tilefni af ofangreindu þingmáli.

Um efni frumvarpsins

Um er ræða þingmannafrumvarp, sem flutt er til þess að rýmka rétt til húsaleigubóta, skv. lögum þar að lútandi nr. 138/1997, með síðari breytingum.

Meginregla laganna er sú að húsaleigubætur komi einungis til álita vegna leigu á íbúðarhúsnæði. Íbúðarhúsnæði er skilgreint sem venjuleg og fullnægjandi heimilisaðstaða sem uppfylli þau lágmarksskilyrði að ekki færri en eitt svefnherbergi sé í húsnæðinu ásamt séreldhúsi eða eldunaraðstöðu og sérsnyrtingu og baðaðstöðu. Af þessu skilyrði leiðir að húsaleigubætur greiðast ekki vegna leigu á einstaklingsherbergjum eða ef eldhús eða snyrting er sameiginleg fleirum.

Í 5. mgr. 7. gr. gildandi laga, sbr. 3. mgr. 5. gr. laga nr. 52/2001, kemur fram að þessi skilyrði um húsnæði séu undanþæg í tveimur tilvikum: (1) sérstök sambýli fyrir fatlað fólk (einkum svokölluð herbergjasambýli) og (2) heimavistir/námsgarðar fyrir nemendur í framhalds- og háskólum.

Framkomið frumvarp felur í sér að síðari undanþágan skv. 5. gr. sé ekki bundin tilteknu íbúðarhúsnæði. Verði það að lögum munu allir námsmenn öðlast rétt til húsaleigubóta – óháð tegund íbúðarhúsnæðis. Er því um róttæka og viðamikla breytingu að ræða, sem m.a. vekur upp spurningar um jafnræði milli leigjendahópa. Ennfremur þarf að greina hvaða áhrif rýmkuð skilyrði geti haft, einkum varðandi líkur á misnotkun húsaleigubótakerfisins.

Almennt má taka undir með flutningsmanni frumvarpsins varðandi það að húsnæðisvandi námsmanna á framhalds- og háskólastigi sé allverulegur um þessar mundir. Þennan vanda má m.a. rekja til breytinga á leigumarkaði frá árinu 2008, einkum í stærstu sveitarfélögunum, þar sem verulega aukin skuldsetning fasteigna, verðtrygging og tiltölulega mikil verðbólga hafa þrýst upp leiguverði. Aðrar markaðsaðstæður, svo sem mikill fjöldi auðra íbúða, hafa ekki náð að vega upp þennan þrýsting nema að litlu leyti. Þá hafa aðrar aðstæður á leigumarkaði einnig bitnað á námsmönnum, t.d. þróun á bankaábyrgðum vegna leigugreiðslna. Þar hafa fjármálastofnanir hert mjög á kröfum sem leigjendur þurfa að fullnægja.

Eins og vikið er að í greinargerð með frumvarpinu er unnið að því á vettvangi velferðarráðuneytisins að greina markmið og leiðir í opinberum húsnæðisstuðningi, þar sem byggt er á skýrslu samráðshóps um húsnæðisstefnu frá apríl 2011. Fulltrúar sveitarfélaganna taka fullan þátt í þessari vinnu, þar á meðal um þróun á húsnæðisbótakerfi. Þá er starfandi samráðsnefnd um framkvæmd laga og reglugerða um húsaleigubætur, með aðild fulltrúa sambandsins og velferðarráðuneytisins.

Nauðsynlegt er að breytingar á lögum og aðrar ráðstafanir í þágu námsmanna haldist í hendur við almennar aðgerðir í húsnæðismálum þar sem fyrir liggja greiningar á kostum og göllum ólíkra leiða. Af þeirri ástæðu telur sambandið fyrirbyggjandi frumvarp ekki vera tímabært.

Um kostnaðarmat

Flutningsmaður vísar til þess í greinargerð að áætla beri kostnaðarauka af tillögum frumvarpsins og „leita leiða“ til að mæta honum. Er frumvarpið því að mati sambandsins ákveðinn prófsteinn á það hvernig meðhöndla beri frumvörp sem flutt eru af þingnefndum eða einstökum þingmönnum og hafa augljóslega veruleg kostnaðaráhrif á sveitarfélögin.

Samband íslenskra sveitarfélaga gerir það að tillögu sinni að velferðarnefnd Alþingis óski eftir því við fjárlagaskrifstofu fjármálaráðuneytis og velferðarráðuneytið, að fram fari mat á því hvaða kostnaðaráhrif umrætt frumvarp muni hafa – verði það að lögum.

Bent er á að ef liðið er til þeirra laga og ályktana sem Alþingi hefur samþykkt á umliðnum misserum má greinilega sjá aukningu í fjölda mála sem afgreidd eru að frumkvæði þingnefnda og einstakra þingmanna. Sú þróun gefur ástæðu til þess að löggjafinn móti formlegt verklag um það hvernig meta eigi áhrif þingmála sem þannig eru flutt. Kostnaðaráhrif eru þar mikilvægasti þátturinn en jafnframt þarf að skoða áhrif á stjórnsýsluna, þar með talið hvernig stjórnvöld eru í stakk búin til að hrinda nýjum lögum í framkvæmd.

Með slíku verklagi væri tryggt að lagasetning að frumkvæði þingsins uppfyllti meginreglur um undirbúning og frágang lagafrumvarpa, eins og þeim hefur verið lýst, m.a. í ágætri handbók sem skrifstofa Alþingis gaf út í nóvember 2007 í samstarfi við ráðuneyti.

Eðlilegt er að þetta verklag taki einnig til þess ef verulegar breytingar eru gerðar á frumvörpum í meðförum þingsins og ljóst má telja að þær breytingar hafi áhrif á niðurstöðu kostnaðar- og/eða stjórnsýslumats.

Virðingarfyllt

SAMBAND ÍSLENSKRA SVEITARFÉLAGA

Karl Björnsson
framkvæmdastjóri

Afrit: skrifstofa forseta Alþingis